

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๔

กฎสำนักนายกรัฐมนตรี

ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๔)

ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบ
ข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘
(ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงานกรมรถไฟ)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ
เครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘
นายกรัฐมนตรีออกกฎไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๔๒
(พ.ศ. ๒๔๕๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่อง
แบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๔

หมวด ๑

พนักงานซึ่งต้องแต่งเครื่องแบบ

ข้อ ๒ พนักงานกรมรถไฟผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้
ต้องแต่งเครื่องแบบตามกฎนี้ ในเวลากระทำการตามหน้าที่
คือ

(๑) นายสถานี ผู้ช่วยนายสถานี เสมียนพนักงานประจำ
สถานี นายย่านสถานี ผู้ช่วยนายย่านสถานี เสมียนพนักงาน
ประจำย่านสถานี พนักงานสัญญาณ พนักงานรักษารถ
พนักงานขบวนรถ พนักงานพ่วงรถ พนักงานสับเปลี่ยน
พนักงานประจำรถนอน

(๒) พนักงานตรวจรถ พนักงานขับรถ ช่างไฟ นาย
ตรวจไฟฟ้า

(๓) นายตรวจทาง นายตรวจสาย พนักงานสื่อสาร

หมวด ๒

ลักษณะของเครื่องแบบ

ข้อ ๓ เครื่องแบบพนักงานกรมรถไฟ มี ๓ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบขาว

ตอนที่ ๑๑ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๕

(๒) เครื่องแบบกางเกง

(๓) เครื่องแบบน้ำเงิน

ข้อ ๔ เครื่องแบบขาว ประกอบด้วย

(๑) หมวกทรงหม้อตาลขาว กะบังหน้าหนังดำ มีผ้าพันหมวกดำทำด้วยสักหลาด ขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร พันรอบหมวก สายรัดคางไหมสีทอง มีตุ่มคุดเป็นรูปรถจักร ทำด้วยโลหะสีทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๖ มิลลิเมตร ติดข้างหมวกสำหรับติดสายรัดคางข้างละ ๑ ตุ่ม มีหน้าหมวกทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปหน้าหม้อรถจักร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร มีสายก้นกบโดยรอบตามทางกว้าง ๕ เซนติเมตร ตามทางสูง ๖ เซนติเมตร ภายในวงกลมหน้าหม้อรถจักร มีอุณาโลมอยู่ภายใต้บัวก้นกบ รอบวงกลมมีอักษรว่า "รัฐพาณิชย์ กรมรถไฟ" ภายใต้มีดาวแดง หรือ

หมวกกันแดดแบบราชการขาว มีสายรัดคางและโลหะติดหน้าหมวกเช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาล แต่ให้มีขลิบค้ำขนาดกว้าง ๑ เซนติเมตร ไว้ตอนบนของผ้าพันหมวก

ตอนที่ ๑๑ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๔

(๒) เสื้อนอกแบบราชการขาว มีคุดมุดเป็นรูปจักร ทำด้วยโลหะสีทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๘ มิลลิเมตร ทอกเสื้อ ๕ คุด มีกระเป๋ายึดติดภายนอกเป็นกระเป๋ายืนและล่างอย่างละ ๒ กระเป๋ายึดติดภายนอกมีใบปก และมีอินทรธนูสีเดียวกับเสื้อเย็บเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมเรียวจากทางด้านไหล่ไปทางคอ ติดอยู่เหนือบ่าทั้ง ๒ ข้าง ค้านไหล่กว้าง ๓.๕ มิลลิเมตร ทางด้านคอกว้าง ๒.๕ มิลลิเมตร ปลายมน จัดคุดมุดรูปและขนาดเดียวกันกับคุดมุดสายรัดคาง

(๓) กางเกงขายาวขาวไม่พับปลายขา

(๔) รองเท้าดำ หรือน้ำตาล หรือขาว พร้อมด้วยถุงเท้าสีเดียวกัน

ข้อ ๕ เครื่องแบบกาก็ ประกอบด้วย

(๑) หมวกทรงหม้อตาลหรือหมวกกันแดดกาก็ มีเครื่องประกอบหมวกเช่นเดียวกับเครื่องแบบขาว เว้นแต่สายรัดคางให้ใช้หนังสีน้ำตาล

(๒) เสื้อเชิ้ตกาก็แขนขาวไม่พับปลายแขนหรือแขนสั้น มีอินทรธนูสีเดียวกับเสื้อเช่นเดียวกับเครื่องแบบขาว มีกระเป๋าทอกเสื้อข้างละ ๑ กระเป๋ายึดติดเป็นรูปมณฑาย

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๕

กลางแหลม มีดุมโลหะตามข้อ ๔ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
๑๖ มิลลิเมตร ที่ปากกระเป๋าช้างละ ๑ ดุม ท่ออกเสื่อ ๕ ดุม
และที่ปลายแขนสำหรับเสื่อแขนยาวข้างละ ๑ ดุม หรือ
เสื่อถ้าถือปิดแบบคอเช็ด แขนยาวข้อมือรวบ ปล่อย
เอว ผ่าอกตลอด สวมทับกางเกง มีดุมชนิดและขนาด
เช่นเดียวกับเครื่องแบบขาวท่ออกเสื่อ ๕ ดุม มีกระเป๋ายึดติด
ภายนอกเป็นกระเป๋ายืนและตั้งอย่างละ ๒ กระเป๋า กระเป๋า
บนมีใบปรุรูปมนชายกลางแหลม มีแถบกว้าง ๓.๕ เซนติ
เมตร ตรงกึ่งกลางกระเป๋าทงตั้ง กระเป๋าตั้งเป็นกระเป๋
ข้าม มีใบปรุปิด ที่ปากกระเป๋าทัง ๔ กระเป๋า และที่
ปลายแขนเสื่อติดดุมขนาด ๑๖ มิลลิเมตร ข้างละ ๑ ดุม ที่
เอวคาดเข็มขัดทำด้วยผ้าสีเดียวกับเสื่อขนาดกว้าง ๕ เซนติ
เมตร หัวเข็มขัดมีหัวผ้าสีเดียวกัน กับมีอินทรธนูสีเดียว
กับเสื่อทัง ๒ ข้าง สำหรับติดดุมและเครื่องหมายชั้นเช่น
เดียวกับเครื่องแบบขาว

(๓) กางเกงถ้าทำยาวไม่พับปลายขา เมื่อใช้เสื่อเช็ด
ให้สวมทับเสื่อและคาดเข็มขัดหนังสีน้ำตาล กว้าง ๓.๕
เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปวงกลม

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๕

ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕ เซนติเมตร ภายในวงกลมคุนเป็น
รูปจักร และรอบวงกลมมีอักษรว่า "รัฐพาณิชย์ กรม
รถไฟ"

(๔) รองเท้าดำหรือสีน้ำตาล พร้อมด้วยถุงเท้าสีเดียว
กัน

ข้อ ๖ เครื่องแบบน้ำเงิน ประกอบด้วยหมวก เสื้อ
และกางเกงเช่นเดียวกับเครื่องแบบกาสิโนสีเช็ด เว้น
แต่เปลี่ยนสีจากกาสิโนเป็นน้ำเงิน และ

- (๑) หมวกให้ใช้แต่หมวกทรงหม้อตาล สายรัดคางดำ
- (๒) เข็มขัดทำด้วยหนังดำ
- (๓) รองเท้าให้ใช้ได้เฉพาะรองเท้าน้ำเงิน

หมวด ๓

เครื่องหมายชั้น

ข้อ ๗ ให้มีเครื่องหมายชั้นแสดงไว้บนอินทราณูทั้ง ๒
ข้าง ดังต่อไปนี้

ชั้นจัตวา มีรูปล้อปิกทำด้วยโลหะสีทอง ๑ อัน ติด
ทางด้านไหล่

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๕๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๔

ชั้นตรี มีรูปสล้อปีกเช่นเดียวกับชั้นจัตวา แต่มีโลหะ
สีทองทำเป็นรูปดอกจันสี่กลีบ ติดเรียงจากสล้อปีก ๑ อัน

ชั้นโท เช่นเดียวกับชั้นตรี แต่เพิ่มดอกจันเป็น ๒ ดอก
ติดเรียงกันไปตามด้านขวาของอินทรรฆู

ชั้นเอก เช่นเดียวกับชั้นโท แต่เพิ่มดอกจันเป็น ๓
ดอก ติดเรียงกันไป

ชั้นพิเศษ ที่มีได้ดำรงตำแหน่งอธิบดี ที่ปรึกษา รอง
อธิบดี วิศวกรใหญ่ หรือผู้อำนวยการฝ่าย เช่นเดียวกับ
ชั้นตรี แต่มีพระมหามงกุฎยอดมีรัศมี ทำด้วยโลหะสีทอง
อยู่เหนือดอกจัน

ชั้นพิเศษ ที่ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา รองอธิบดี
วิศวกรใหญ่ และผู้อำนวยการฝ่าย เช่นเดียวกับชั้นโท แต่
มีพระมหามงกุฎยอดมีรัศมี ทำด้วยโลหะสีทองอยู่เหนือ
ดอกจัน

ส่วนอธิบดี ให้เพิ่มดอกจันติดเรียงจากดอกจันใต้
พระมหามงกุฎ ๑ ดอก

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๔

หมวด ๔

เครื่องหมายสังกัด

ข้อ ๘ เครื่องหมายสังกัด สำหรับเครื่องแบบขาว ให้ติดที่คอเสื้อ สำหรับเครื่องแบบกาที้ และเครื่องแบบน้ำเงิน ให้ติดที่ปกคอเชิ้ตทั้ง ๒ ข้าง โดยใช้โลหะทำเป็นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๓ เซนติเมตร มีพื้นเพ็องรอบวงกลม ภายในวงกลมมีอักษรย่อแสดงฝ่ายที่สังกัด ดังนี้

ฝ่ายธุรการ	ใช้ ธ.ก.
ฝ่ายการเดินรถ	ใช้ ต.ร.
ฝ่ายการบัญชี	ใช้ บ.ช.
ฝ่ายการช่างกล	ใช้ ช.ก.
ฝ่ายการช่างโยธา	ใช้ ย.ธ.

หมวด ๕

การใช้เครื่องแบบและเครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๙ พนักงานฝ่ายการช่างกลขณะปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเครื่องจักรเครื่องกล ให้ใช้เครื่องแบบน้ำเงิน พนักงาน

ตอนที่ ๑๓ เล่ม ๖๘.ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๕๔

ฝ่ายอื่นตามที่ระบุไว้ในข้อ ๒ ขณะทำการตามหน้าที่ให้ใช้
เครื่องแบบปกติ

ข้อ ๑๐ พนักงานขับรถ ให้มีอักษรย่อ "พ.ข.ร."
ทำด้วยโลหะสีทองขนาดสูง ๑.๕ เซนติเมตร ติดที่อกเสื้อ
เหนือกระเป๋าด้านซ้าย

ข้อ ๑๑ พนักงานรักษารถ และพนักงานขบวนรถ
ขณะปฏิบัติกรตามหน้าที่ ให้ใช้เครื่องแบบปกติชนิดเสื้อเชิ้ต
ผ้าพื้นหมวกขาว และเฉพาะพนักงานรักษารถให้มีอักษรย่อ
"พ.ร.ร." ทำด้วยโลหะสีทองขนาดสูง ๑.๕ เซนติเมตร
ติดที่อกเสื้อ เหนือกระเป๋าด้านซ้าย

ข้อ ๑๒ นายสถานีหรือผู้ช่วยนายสถานีให้ใช้ผ้าพื้น
หมวกแดง

ข้อ ๑๓ พนักงานสับเปลี่ยนและพนักงานพ่วงรถ เวลา
กระทำการตามหน้าที่ให้ใช้เครื่องแบบปกติชนิดเสื้อเชิ้ต ส่วน
กางเกงจะใช้กางเกงขายาวหรือขาสั้นเพียงเข้าก็ได้

ข้อ ๑๔ พนักงานประจำรถนอน ขณะทำการตาม
หน้าที่ ให้แต่งกายด้วยหมวกทรงหม้อตาสีน้ำเงิน มีเครื่อง
ประกอบหมวกเช่นเดียวกับเครื่องแบบน้ำเงิน เว้นแต่ผ้า

ตอนที่ ๑๗ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๔

พื้นหมวกให้ใช้ขาว เสื้อแบบราชการขาว มีดุมที่อกเสื้อ เช่นเดียวกับเครื่องแบบขาว ๕ ดุม ไม่มีอินทรชุน และไม่มี เครื่องหมายสังกัดที่คอ กางเกงขายาวน้ำเงินไม่พับปลายขา รองเท้าดำ และถุงเท้าเดียวกัน

หมวด ๖

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๑๕ ข้าราชการรัฐพาณิชย์กรมรถไฟ นอกจากที่ ระบุไว้ในข้อ ๒ และข้อ ๘ ถ้าจะแต่งเครื่องแบบ ให้แต่ง ได้เฉพาะเครื่องแบบขาวหรือเครื่องแบบ kaki

สำหรับข้าราชการสตรี ถ้าจะแต่งให้ใช้เครื่องแบบ kaki ชนิดเสื้อเชิ้ต ส่วนหมวกจะใช้หมวกทรงหม้อตาลหรือหมวก หนีบ มีหน้าหมวกชนิดเล็กติดทางด้านซ้าย และจะใช้ กางเกงขายาวหรือกระโปรงก็ได้

ข้อ ๑๖ ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เมื่อแต่งเครื่องแบบตามกฎนี้ จะประดับแพรแถบเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ด้วยก็ได้

๓๕๑

คอนท์ ๑๗ เล่ม ๖๘. ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ มีนาคม ๒๔๖๔

ข้อ ๑๓ ให้กรมรถไฟจัดทำรูปเครื่องแบบตามกฎนี้ไว้
ให้ดูเป็นตัวอย่าง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี